

*MÄNTTÄ-VILPPULAN
KAUPUNGINKIRJASTON
TOIMINTAKERTOMUS
2022*

Vuonna 2022 Mäntän kirjasto juhli 110-vuotista taivaltaan. Toukokuinen sää suosi kirjaston terassijuhlia.

Koronarajoitusten hellittäessä sekä lainaukset että kirjastokäynnit lisääntyivät. Lainauksia oli yhteensä 138 910 ja käyntejä 53 533. Asukasta kohden lainoja kertyi lähes 15 ja käyntejä lähes kuusi kertaa.

Uutta oli pirkanmaalaisen ATK Seniorit Mukanetti ry –yhdistyksen ikäihmisille suunnattu digiopastus Mäntän kirjastossa kerran kuukaudessa. Digiopastajina toimivat paikalliset vertaisohjaajat.

TOIMIPISTEET, HENKILÖSTÖ JA AUKIOLOAJAT

Mänttä-Vilppulan kaupunginkirjastolla oli toimipiste Mäntässä, Vilppulassa, Kolhossa ja Pohjaslahdella. Vilppulan kirjaston lisäpalveluna toimiva omatoimiasiointi palveli asiakkaita vuoden jokaisena päivänä. Talouden tasapainottamishjelman linjausten mukaan Pohjaslahden kirjaston toimintavuosi oli viimeinen kaupungin ylläpitämänä.

Vuoden 2022 alussa kirjastosta väheni säästöjen vuoksi puoli henkilötyövuotta ja kirjaston aukioloja jouduttiin supistamaan. Vakituksia kokoaikaisia työntekijöitä oli 7 ja kaksi osa-aikaista. Henkilötyövuosia oli yhteensä 7,62.

Kirjastojen asiakaspalvelu- ja omatoimiajat:

	Mänttä	Vilppula	Vla omatoimi	Kolho	Pohjaslahti
ma	11-18	11-18	7-11 ja 18-19		14-18
ti	11-18	13-16	7-13 ja 16-19	12-18	
ke	9-16		7-19	10-16	
to	11-18	11-18	7-11 ja 18-19		
pe	9-16	13-16	7-13 ja 16-19	10-12	
la	11-14 (kesällä suljettu)		7-16		
su			7-16		

Vaihtuvia kirjakokoelmia oli terveyskeskuksen vuodeosastolla sekä Hopealinnan, Sarahovin ja Punatulkun palveluyksiköissä. Lisäksi kirjastolla oli muutama kotipalveluasiakas.

TILAT

Mäntän kirjastossa on kaksi varattavaa kokoushuonetta. Kolhon kirjastossa yhdistysten on mahdollista kokoontua myös aukioloaikojen ulkopuolella.

TALOUS

Loppuvuoden hankintakiellon vuoksi kirjaston käyttömenoja säästyí jonkin verran. Kirjasto sai toimintatuloja 12.596 €, kuluja kertyi 612.604 € eli kate oli 600.008 €. Kirjaston menot olivat noin yksi prosentti kaupungin talousarviosta, mutta toisaalta kirjastot olivat yksi käytetyimpiä palveluita. Kirjasto- ja tietopalvelut kuuluvat lakisääteisiin peruspalveluihin, joihin kaupunki saa valtionavustusta.

KOKOELMAT JA HANKINNAT

Vuoden lopussa kokoelmiin kuului 115 030 teosta, joista kirjoja oli 99 953. Muuta aineistoa olivat mm. cd-, dvd- ja blu-ray –levyt, konsolipelit, kartat ja nuotit.

Uutta aineistoa hankittiin 4 304 teosta. Kirjastoista poistettiin 1 876 teosta vanhentuneen asiasisällön tai muun syyn vuoksi.

Kirjastojen kokoelmat ja hankinnat vuonna 2022:

	kokoelmat	hankinnat
Mänttä	50 984	2 299
Vilppula	40 529	1 390
Kolho	17 566	501
Pohjaslahti	5 951	113
Yhteensä	115 030	4 303

Kirjastoissa on sanoma- ja aikakauslehtiä sekä perinteisinä paperisina että e-lehtinä. Sanomalehtivuosikertoja tuli 28 ja aikakauslehtiä 82. Aikakauslehtiä voi lainata.

Kirjastoista oli lainattavissa myös frisbeegolf-kiekkoja, ukulele, lautapelejä sekä ulkoliikuntavälineitä.

E-AINEISTO

Kirjastoilla on e-kirjoja, e-äänikirjoja ja Rockway-verkkoaineistoja soitonopiskeluun. Piki-kirjastot hankkivat e-kirjat yhdessä ja ne ovat lainattavissa Ellibsin e-kirjapalvelun kautta.

Vuonna 2022 Piki-kirjastot hankkivat Ellibsiin ja OverDriveen e-kirjoja 11 602 teosta. Suurin osa oli yhden vuoden lisenssejä.

Kirjaston tietokoneilta ja wlan-yhteyden kautta omilta laitteilta voi lukea ePress- ja eMagz -tietokantojen sanoma- ja aikakauslehtiä. ePressissä on yli 200 sanomalehteä ja myös pieniä paikallislehtiä ympäri Suomen. eMagz-tietokanta sisältää kotimaisia aikakaus- ja ammattilehtiä.

Asiakkaiden käytössä oli myös elokuvien suoratoistopalvelu Kirjastokino.

KÄVIJÄT JA LAINAT

Viimeisetkin koronarajoitukset purettiin keväällä ja kirjastokäynnit lisääntyivät edellisvuoteen verrattuna noin 10 000 käynnillä. Käyntejä kirjastoissa oli yhteensä 53 533. Myös lainaukset lisääntyivät ja niitä oli yhteensä 138 910. Asukasta kohden kirjastokäyntejä oli 5,5 ja lainoja 14,5. Lainausmäärät lisääntyivät erityisesti Vilppulan kirjastossa.

Lisäksi e-aineistojen laina- ja käyttökertoja oli 12 758.

Kirjastojen kävijämäärät ja prosenttiosuudet:

	2021	2022	%
Mänttä	26 277	31 939	60
Vilppula	13 381	17 780	33
Kolho	3 766	3359	6
Pohjaslahti	542	455	1
Yhteensä	43 966	53 533	100

Kirjastojen lainamäärät ja prosenttiosuudet:

	2021	2022	%
Mänttä	81 790	77 977	56
Vilppula	41 674	49 088	35
Kolho	10 542	10 762	8
Pohjaslahti	1 423	1 083	1
Yhteensä	135 429	138 910	100

Jos asiakas ei löydä etsimäänsä teosta omasta kirjastosta, sen voi tilata kahden euron hintaan seutulainana muista Pirkanmaan Piki-kirjastoista. Seutulainoja saatiin 6141 ja lähetettiin 6177. Seutulainat kulkevat Piki-kuljetuspalvelun avulla. Jos aineistoa ei löytynyt Piki-kirjastoista, tilattiin kaukolainoja muista Suomen kirjastoista tai arkistoista.

Osan kirjastoasioinnista voi hoitaa Piki-verkkokirjastossa. Pirkanmaan kirjastojen Piki-kimpan asiakkaille käytössä ollut Arena-verkkokirjasto vaihtui Piki Finnaan. Piki-verkkokirjastossa voi selata aineistoluetteloa, uusia omia lainoja ja tehdä varauksia.

KOULUYHTEISTYÖ

Mänttä-Vilppulan peruskoulujen ja kirjaston yhteistyöohjelma on kirjattu virallisiin opetussuunnitelmiin. Kirjasto tarjoaa mm. tiedonhaun opastusta ja kirjavinkkausta. Kirjasto on kehittänyt myös toiminnallisia oppimismenetelmiä kuten esimerkiksi pakohuonetyyppisen mysteeriarkun. Erilaisia käyttäjäkoulutuksia annettiin vuoden aikana 25 kertaa. Esikoululaisten, perus- ja toisen asteen koululaisten lisäksi opastusta ja ohjelmaa järjestettiin myös muille ryhmille. Koululaisia innostetaan kirjojen pariin mm. lukudiplomein.

Piki-kirjastoilla on Kirjatti-mobiilisovellus alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä yhteisten lukuhetkien tukemiseen.

LAITTEET

Kirjastot tarjoavat asiakkaille mahdollisuuden tietokoneen käyttöön ja opastavat tarvittaessa verkkoasioinnissa.

- tietokoneita asiakaskäyttöön Mäntän kirjastossa 3, Vilppulassa 2 ja Kolhossa 1
- Mäntässä digitointi- ja editointilaitteilla mahdollisuus itsepalveluna digitoida valokuvia, dioja, negatiiveja, C- ja VHS-kasetteja sekä LP-levyjä

- wlan-yhteys Mäntässä, Vilppulassa ja Kolhossa
- sukututkijoille mikrokortin ja mikروفilmien lukulaitteet Mäntässä
- Mäntässä lahjoitusvaroin ostettu ompelukone
- e-lehtien lukuun 2 tablettia Mäntässä, kannettava tietokone Vilppulassa
- PS 4- ja WiiU-konsolit ja VR-lasit
- Mäntän kirjastossa piano asiakkaiden käytössä torstain tunnelmatunneilla

TILAISUUDET JA NÄYTTELYT

Vuoden 2022 aikana kirjastoissa oli yhteensä 15 näyttelyä ja 62 tapahtumaa. Kirjasto järjesti Autere-opiston, Keurusselän seudun sukututkijoiden ja POEM ry:n kanssa luentoja. Kirjastot olivat mukana myös mm. Pirkanmaan lastenkulttuuriviikko Pirkkasissa, Mää oon Mänttätä –tapahtumassa ja Joulukadun avajaisissa.

Mäntän kirjastossa toimii Taidelainaamo yhteistyössä Mäntän taideseuran kanssa.

Piki-kirjastoissa jaettiin toisen kerran Vuoden Lukuteko –palkinto. Mänttä-Vilppulassa palkittiin POEM ry - kulttuuriyhdistys. Kirjasto järjesti POEM kanssa näyttelijä-kirjailija Kati Outisen vierailun Mäntän kirjastossa.

Näyttelijä Kati Outinen.

Kiekkopoikia järvenjäältä -näyttelyn avajaiset keräsi paljon yleisöä

Mäntän kirjaston tilaisuudet:

- Kirjailijavierana Tiina Lehikoinen - Nykyrunouden äärellä; yhteistyössä Autere-opisto
- Karjala-ilta - Jorma Sillanpää luennoi; yhteistyössä Keurusselän seudun sukututkijat
- Kirjailijavierana Anneli Kanto; yhteistyössä Autere-opisto
- Minna Katajamäki kertoi uudesta kirjastaan
- Mäntän kirjasto 110-vuotta, musiikkia Jyrki Leppäaho, tanssia Merikanto-opisto
- Keräilijä-näyttelyn avajaiset

- Kirjailijavieraana Kati Outinen; yhteistyössä POEM ry
- Vuoden Lukuteko 2022 –palkinnon jako
- Tapani Hämäläisen Heinäseiväsvalssi-kirjan julkistaminen
- Karttailta; yhteistyössä Keurusselän seudun sukututkijat
- Rentoa PS4 -pelailua
- Arja ja Seppo Saarinen: Ruoveden hautausmaa; yhteistyössä Keurusselän seudun sukututkijat
- Tarja Antikainen: Asiaa Kuutolasta; yhteistyössä Keurusselän seudun sukututkijat
- Kirjailijavieraana Päivi Alasalmi; yhteistyössä Autere-opisto
- Kiekkopoikia järvenjäältä –näyttelyn avajaiset
- ATK-seniorit Mukanetti ry:n digiopastukset 7 kertaa
- Lukukoira Jooa 4 kertaa
- Satutuokio 4 kertaa
- Lukupiiri 6 kertaa

Mäntän kirjaston näyttelyt:

Keräilijä näyttelyssä oli esillä mm. vanhoja levynkansia ja julisteita

- POEM ry:n sanataidenäyttely
- Kohtaamisia kirjastossa – Mäntän kirjaston 110-vuotisjuhlan valokuvanäyttely
- Keräilijä - Arto Huhtisen kokoelman helmiä
- Rauli Virtasen silmin – tytöt kriiseissä valokuvanäyttely; järj. PLAN
- Monimuotoinen pelaaminen – Peliviikon näyttely
- Kirjaston oma jouluku -näyttely

Vilppulan kirjaston tilaisuudet:

- Manga-piirtämisen työpaja
- Lukukoira 6 kertaa
- Satutuokio 3 kertaa

Vilppulan kirjaston näyttelyt:

Leo Rantasen maalauksia ja Vilppulankosken koululaisten käsitöitä Vilppulan kirjastossa

- Smurffit aikojen pyörteissä -smurffifiguureja Anneli Tähtisen kokoelmasta
- Elämäni värit - Leo Rantasen muistonäyttely; yhteistyössä Vilppula-seura
- Muistojen Matthias Bonn ja Bonnen kartano
- Vilppulankosken koulun tokaluokkalaisten pöllöt

Kolhon kirjaston tilaisuudet:

- Pirjo Vega-Brandt kirjallisuustapahtuma
- Satutuokio 3 kertaa
- Lukupiiri 6 kertaa

Kirjailijavierana Pirjo Vega-Brandt Kolhon kirjastossa

Kolhon kirjaston näyttelyt:

- "Kato mitä mä tein"- Kolhon koulun oppilastöiden näyttely
- Muistojen Matthias Bonn ja Bonnen kartano
- 1960-, 70- ja 80-lukujen nuket maailmalta
- Joulukortteja sadan vuoden takaa

Vanhoja joulukortteja esillä Kolhon kirjastossa